

K40990-4

PEDAGOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K40990-4

Muigi kunstinäitustelt.

Vagu harilikult igal aastal, nü ka käesoleval, korraldati kunstinäituseid. Nimeilt oli neist esimene E. K. K. K. U. näitus Haryu-värvamäel ja teine E. K. Lööd näitus Pritsimajas.

Esimenes neist oli võrdlemisi vähe maastikke. Neist olid mõned väga õnnestunud, näiteks Otepää maastik mis tõesti loomulik oli. Siis olid veel silmapaistvamad kunstnik Lannseni töö "Kadriorust", mis olid hästi õnnestunud värvide suhtes.

Portreedist oleks nimetamise väärt kellegi noore kunstniku autoportree. Siis veel C. R. Jakobsoni portree, mis aga kuulub vanema kunsti hulka oma sinaka pruuni tooniga. Veel võiks nimetada "daam oranges" mis oli paremine õnnestunud kui "daam kollases".

Kompositsioonidest oli „lilled aenal” väga huvitav oma valguse suhtes. Hästi oli kor-
da läinud pilt taldrek saiaaga, oma mahe-
date ja läbipaistvate värvidega. Ka ilus oli
hra H. Laarmani kompositsioon „Alviste
ja Viguliste” kirikutega värvide sulavuse
tõttu.

Sündmustikkudest oli silmatorkav vär-
virikas Jamseni töö „Naine lehmaga”. Värv
oli aga liiga hele. Sooviata jättis ka naise
seisak, kus ta käega pidi lehma kõvasti
kinni hoidma, kuna selle vastu näis käis
aga tõdvalt rippuvat ja mingisugust pin-
gutust esile ei toonud.

Vanaaja kunsti tulitas elavalt mul-
de pilt „Jeesus ühes emaga”, kus terve
pilt väikeste näela krüpsustega üle oli krüp-
seldatud. Hästi oleks väga tulnud pilt „Sa-
dama ja Evaga”, kuid tagaseina värv ei
sobinud küllalt hästi inimeste värviga, ja
üleliigne näis olevat ka madu, mis väga
hästi oleks võinud ka ära jääda.

Kraafikast olis mõned pildid väga hästi väjendud.

Skulptuurist olis tähelepanemise väärt paar monumenti. Huvitav oli ka helilooja hra Tobiasi pea.

E. k. Lööde näitusel olis maastikus võrreldes eelmisega viltsamad näited põlt puijexaga merel, kus taevas merega näi ühte seilas, et horisonti sugugi ei olnud märgata.

Portreedest oli õnnestunud enamoõhem hra Lauloneri portree. Sõis veel hra Sepa Loo Reegi daam istub sohvast, mis ka muudu oli hästi, kuid pea ja kael ei olnud küllalt loomulikult elitsemise näis olema kellegi Eesti kirjaniku portree oma liig punase värvi tõttu. Kasnoline oli ka kellegi üliopila se portree väga pika, peene ja kandise kallaga.

Kompositsioonidest olis õnnestunud kolm pilti muudu täiesti hästi, ainult liig kõrgelt oli vaade asjadele olnud.

Sündmustikardest ei olnud innestanud pilt "Joodikuga", kus aru ei saanud mis suhtes ta jäänud oli. Suis oli ebaõnnestunud ka pilt "Roopa säädjatega", kus ma isiplaanil paistis hüglasena, kuna teised samas kauguses väikesed olid. Sojapiltidega võis rahal olla, kus paosid enam vähem olid hästi teostatud. Hra Sepa pildil "Kaluris" oli meri loomulik ja isegi huvitav, kuna kalurite endal siisak kohane ei olnud, vastavalt nende tööle. Ebaõnnestunud oli ka keegi daam, kelle käed ja jalad ühe jämeduse olid. Suis väike laps oma karuga jättis ka nagu midagi soovida.

Kraafikast olid tähelepanemise väärtised mitmed sündmustikkudega pildid Egiptusest.

Skulptuurist olks nimetamisväärt üks naise kujud ja ballerüna. Teised peakujud olid halvad oma vägie töötamise vüsi paast, mis need kujud täiesti ära

rikkus.

Üldiselt võiks ütelda, et Harju varamäelt
jõi parem mehe kui viimaselt näiduselt.

Kunsti — aeglagu

Kunstiaeglaos on tähelepanna tõusu ja
mööna. Mõned aegjärgud on saarnased oma
elmistele. Siin näeme et kõik on muutuv,
liikumine, midagi pole püsivat. Ka mitmetest
rahvastest on meil vähe andmeid, selleks et
kunsti jälgida.

Tõdes mis kunst on kannud:

1) ilu 2) religioon, mis tihedalt on se-
tunud ettekajutatava ilmaga. 3) kunsti kand-
vad üksikud isikud. 4) kunsti esteetiline
teooria, mis määrab kunsti vormi jne. 5) Moju-
tus, mis on suurteks faktoreteks kunsti
vormide muutamisel. Geograafiline asend,
millest sagedasti tingitud rahva iseloom,

kliima, maapind, need on kõik mõõdukas-
 vad ilmavaate tekkimiseks. Sellest kasvavad
 rahvaste hupid, ühes asukohaga ja religiooniga.
 Kui rahval on seltskonnas ühesugune ilma-
 vaade, siis leiab kunst pealhooldu, kui se-
 da pole, siis on igaal ühel oma vaade ja
 iga kunstnik maalib oma maadi.

Seltskonna suhtumine;

1) Heaollik (kaoskõla kunstiga) 2) Alatead-
 lik (ei eelista kunsti kriitikat) 3) Ilma kunsti-
 lise kultuurita (näit. kui keegi maailmimene
 tuleb vaatata kunstilõõis ja instinktiivselt
 otsustas kas see meelolis või mitte.)

Kunstnikkude tööde hindamine:

1) Vaade, kus ühe itiku lõis lõist ka-
 se kõrgele kuna teistel hoopis varju jäetakse.

2) Tööde järele hinnata isikuid.

3) Halbade tööde arvustamine.

Tarke kunsti ülesanne, leida kui kunst.

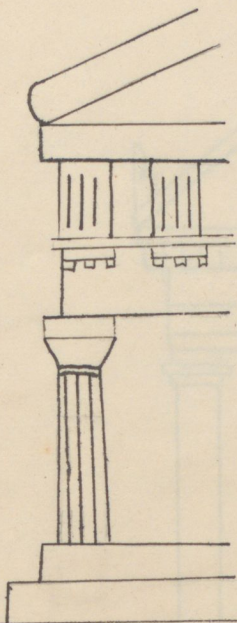
1) Tahab olla ilus asi. 2) Tahab olla
 tarke asi, vahend. Oli Rokoko aeg, kus ilu
 oli esiplaanil. Nii näit. valmistati tööde
 milledel istuda ei võinud, sest olis liig

õnnad. Parem oleks kuis ilu ja korraldus esi-
neksit ühel määral, siis oleks asi kõige rohk-
em vastu vaelavam.

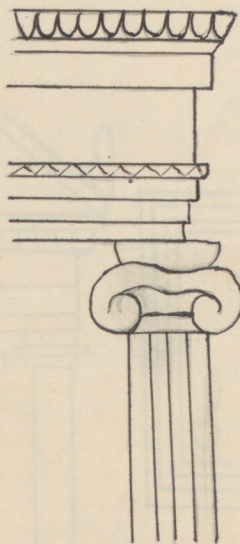
Ehitused.

Esimene ehitused alis õige printsiipide
olid kivid äärmiselt lihtsalt kokku aetud, ai-
nult et varjata ennast külma aet. Prae-
gu on ehitus-kunst õige palju arenenud,
on olemas juba oma stiil ja ilustunne.

Doori stiil

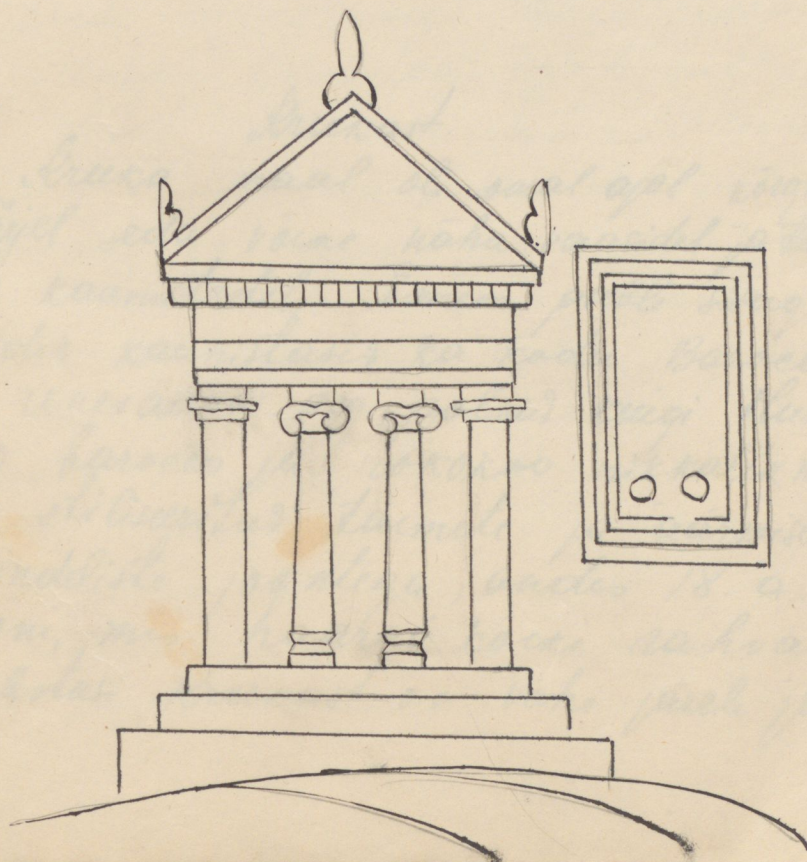
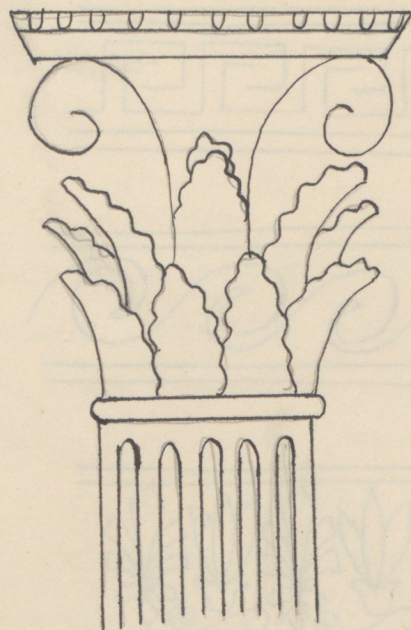

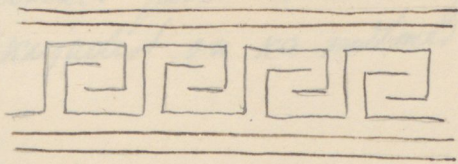
Jooni stiil

Korinti skül.

8

Kreekast.

Kreeka maal oli suval ajal kõrgel
 järjel, seda võime näha vaasidel ja temp-
 lite kaunistustel. Ennem püüdi sõuga
 pilotid kaunistasid ka koodu Barocco
 ja renessaansi aeg polnud kuigi rüü-
 luid barocco ja rokokoos rikkalik mö-
 bel, stiliseeritud taimete ja äärmiselt
 paindeliste joontega, andis 18. a. s.
 tooni, mis haaras kõiki rahvaid.
 Nähtusti Kreekast on vähe järele jää-

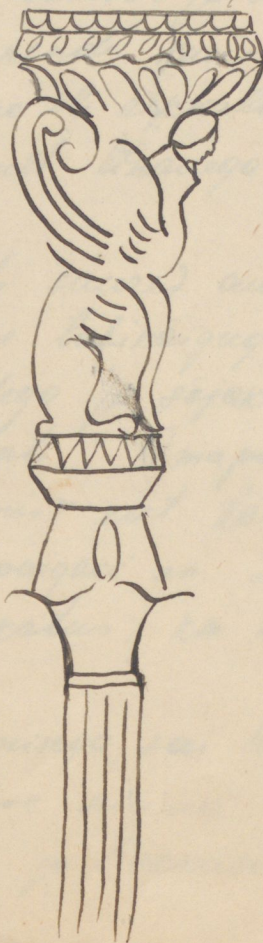
nu, suuremalt jaolt varemed ja tükis
lumalote kujudest on ka mitmed tervelt
jäänud.

Roomast.

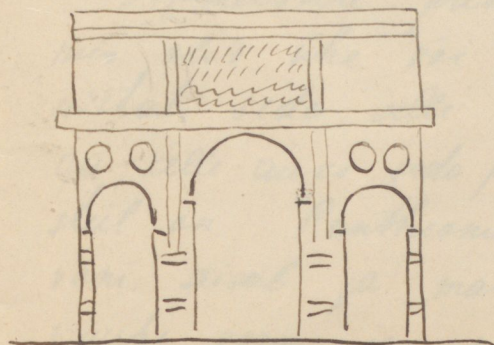
Roomlased kunsti ilmas ei ole jäänud nii
kõrgele taset, kui nad oma rüüvaltsemi-
ses on jäänud. Neil ei olnud suurt kunsti
maitset. Omandati suuremalt jaolt
kruuskalt. Nende ehitused olid võrdlemi-
si suurel, mis lihtle aukartust äratasid.
Ehitustest mis neil järel on jäänud,
on nende tširkas kõige suurem. Roomla-
sed iseäranis harrastasid sporti, milleks
neil ehitati kaks suurt ehitust kolleosum
(tširkas). Kuigi nende võidusõidu väislaste
areenidest on varemed järel jäänud. Sei-
sed suuremad ehitused olid saunad, mis
rikkalikult sisse olid seotud, kuid neist
on ainult mõned üksikud välid järel
jäänud. Saunade, tširkuste ja valtsuse
hoonete väliseks stiiliks oli korintuse ka-
pitel, mida nad kruuskalt võtsid
ja rikastasid. Sinna lihtsast nad veel jooni
stiili juure. Samasugune sammastik on

Lüünlajalg

Constantinus värava skeem

issekäigu juures simplites nende usk
oli sama mis kreeklasteigi, ainult juma-
lotel olid teised nimed. Ligiid olid ka need
samas, kuid nad olid rohkem sõjalise
iselaadiga.

Ka majad olid sama laadi ritkalikud
ehitused. Aknaid ei olnud, valgus läks avas-
te kaudu sisse. Istikud olid kaal palatuse
jagutuks. Tübede sissepääde oli ritkalis
Seinal olid jaotatud raamidusse, kuhu
maaliti peale värviga sambad ja ehitud.

Tarbeasjades teame nende küünla ja-
gu. Ka nende rüetumine oli ritkalisem
kui kreeklasteil, kes ainult linadega endid
katteid.

Sõjameestele püstitati suured auvārad
mis olid ühe või kolme lakikäiguuga kau-
nistati seda selle küjudega ja sõjakäikude-
ga, kelle auks seda püstitati. Omapärane
stiil on Pantheonil, mis veel tänapäe-
vani seisab ja matuse paigaks on. Sel on
kaubi vorm ja välv katust, ka aknad
on välv kaarega.

Käte rükkide tekkimisega sai Rooma
kultuur teise arenemise suuna. Nad
ütlesid endisest lahti ja hakkasid kultu-

verima oma ilmapaadet. Suis tulis ka kuju-
 tavas kunstis oma avaldused ilmsiks. Tek-
 kisid pildis Kristuse elust ja apostlitest.
 Kristust kujutati vagase narmesena hari-
 likult karjaseks taluraste juures. Alles hil-
 jem M. Ingelo kujutas teda 16a.s. tuge-
 va meheks. Suuremalt jaolt kujutati teda
 iikka hõäduse sümbolina. See kristlaste
 kunst saab Büsantsi mine all sama ilmeko
 väänduse

Büsaantsi stül oli ehitate, skulptuuris ja
 maalis igal pool aset leidnud. Esimene
 suurem sarnane ehitus on Konstantinopoli.
 Sofia peakirik. Büsaantsi stül on hunkas.
 Ehituselt on ta raskalik, kuid mitte suure
 deatentsiga. Raportiroon on hoitud tasa-
 kaalus. Seeranis on kuubiline vorm selle
 stülile omane. Teine sarnane ehitus on Ve-
 neetsias Markuse kirik. Ka Maalias leidub
 neid kirikuid palju. Ka Tallinnas Jaani kirik
 on sarnane ehitus. Madal piklik ehitus,
 keskil kõrgem osa ja väikese torniga. Seda
 neljanurgelist plaani raskelt val nū, et se-
 da ehitati isegi kujuliselt. Kaik Vene kiri-
 kus kannavad Büsaantsi mõju oma plaanis,
 Ruupis, neljanurkeline plaan jne.

Venelastel oli omane ka su ornament mis
 oli küsantoi stiiliski Elemente on väetud
 laadusest ja on ka puht geometrilisi.
 Need on meil näha vanes puu ehitudes
 raija lõigatena akna karniiside.